Lietas arhīva Nr. CA-0589-17/31
ECLI:LV:RAT:2017:1004.C32359513.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2017.gada 4.oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Agnese Veita
tiesnese Ilze Celmiņa
tiesnesis Normunds Riņķis
ar tiesas sēžu sekretāri Lieni Alksni
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/ prasībā pret /pers. B/ un /pers. B/ pretprasībā par nekustamā īpašuma lietošanas kārtības noteikšanu sakarā ar /pers. A/ un /pers. B/ apelācijas sūdzībām par Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 6.septembra spriedumu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

2013.gada 12.novembrī (ar prasības pieteikuma papildinājumiem un precizējumiem 2015.gada 27.maijā) /pers. C/ (turpmāk arī prasītāja) cēlusi prasību Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesā pret /pers. B/ (turpmāk arī atbildētāja) par kopīpašuma lietošanas kārtības noteikšanu un, atsaucoties uz Civillikuma 1068., 1069. un 1770.pantu, lūgusi noteikt kopīpašuma /adrese/, šādu lietošanas kārtību:

1. /pers. C/ lietošanā noteikt:
    1. dzīvoklis Nr.2 (2.stāvs) 102 m^2 platībā;
    2. zemes gabala daļa, kas atzīmēta ar "C" (kadastra apzīmējums /numurs/);
    3. pagraba telpas, kas ēkas kadastrālās uzmērīšanas lietā apzīmētas zem telpu grupas kadastra apzīmējuma /numurs 2/: Nr.8 pagraba kāpņu telpa (dzīvokļa palīgtelpa) 13,3 m^2 platībā, Nr.9 gaitenis (dzīvokļa palīgtelpa) 2,8 m^2 platībā, Nr.10 pagraba telpa (dzīvokļa palīgtelpa) 14,7 m^2 platībā;
    4. kāpņu telpas, kas ēkas kadastrālās uzmērīšanas lietā apzīmētas zem telpu grupas kadastra apzīmējuma /numurs 3/: Nr.1 kāpņu telpa (koplietošanas iekštelpa) ar platību 9,4 m^2, Nr.2 kāpņu telpa (koplietošanas iekštelpa) otrajā stāvā ar platību 13,4 m^2;
1. /pers. B/ lietošanā noteikt:
    1. dzīvoklis Nr.1 (1.stāvs) 102,6 m^2 platībā;
    2. ieeja mājā 5,64 m^2 platībā;
    3. zemes gabala daļa, kas apzīmēta ar "B" (kadastra apzīmējumu /numurs/);
    4. pagraba telpas, kas ēkas kadastrālās uzmērīšanas lietā apzīmētas zem telpu grupas kadastra apzīmējuma /numurs 4/: Nr.8 ieeja pagrabā (dzīvokļa palīgtelpa) 2,9 m^2 platībā, Nr.9 pagrabs (dzīvokļa palīgtelpa) 21,3 m^2 platībā.

Prasītāja tāpat lūgusi noteikt pušu kopīgā lietošanā zemes gabala daļu, kas apzīmēta ar "A" (kadastra apzīmējums /numurs/) un atrodas zem ēkas, nostiprināt iepriekš norādīto lietošanas kārtību kopīpašumam /adrese/, Vidzemes priekšpilsētas tiesas Zemesgrāmatu nodaļas Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodalījumā /numurs/ un piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai samaksāto valsts nodevu.

2015.gada 27.maijā (ar papildinājumiem 2016.gada 27.jūnijā) /pers. B/ iesniegusi lietā pretprasību par kopīpašuma lietošanas kārtības noteikšanu un, atsaucoties uz Civillikuma 921. un 1036.pantu, lūgusi noteikt, ka kāpņu telpas, kas ēkas kadastrālās uzmērīšanas lietā apzīmētas zem telpu grupas kadastra apzīmējuma /numurs 3/– Nr.1 kāpņu telpa (koplietošanas iekštelpa) ar platību 9,4 m^2 un Nr.2 kāpņu telpa (koplietošanas iekštelpa) otrajā stāvā, ir atbildētājas un prasītājas kopīgā lietošanā.

Tāpat atbildētāja lūgusi noteikt, ka atbildētājai ir tiesības brīvi, jebkurā diennakts laikā bez jebkāda veida papildus saskaņošanas ar prasītāju vai viņas pārstāvjiem iekļūt dzīvojamās mājas kāpņu un jumta bēniņu telpās un prasītājai vai viņas pārstāvjiem nav tiesību likt atbildētājai jebkāda veida šķēršļus šo tiesību izmantošanai.

Atbildētāja lūgusi arī atjaunot viņai valdījuma tiesības uz iepriekš norādītajām kāpņu telpām un dzīvojamās mājas jumta bēniņu telpām.

Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 24.augusta protokollēmumu prasītāja /pers. C/ aizstāta ar viņas saistību un tiesību pārņēmēju /pers. A/ saskaņā ar Civilprocesa likuma 77.pantu.

Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 6.septembra spriedumu daļēji apmierināta /pers. A/ prasība pret /pers. B/ un /pers. B/ pretprasība pret /pers. A/ par kopīpašuma lietošanas kārtības noteikšanu.

Noteikta šāda kopīpašuma /adrese/, lietošanas kārtība:

1. /pers. B/ atsevišķā lietošanā noteikts:
    1. dzīvoklis Nr.1 ar kopējo platību 102,6 m^2, kas sastāv no gaiteņa (1.stāvs) ar platību 3,5 m^2, gaiteņa (1.stāvs) ar platību 7,2 m^2, virtuves (1.stāvs) ar platību 10,3 m^2, dzīvojamās istabas (1.stāvs) ar platību 13,2 m^2, vannas istaba (1.stāvs) ar platību 5,9 m^2, dzīvojamā istaba (1.stāvs) ar platību 18,7 m^2, dzīvojamā istaba (1.stāvs) ar platību 19,6 m^2, ieeja pagrabā (-1.stāvs) ar platību 2,9 m^2, pagrabs (-1.stāvs) ar platību 21,3 m^2 zemes gabala daļa ar platību 648 m^2, kas apzīmēta ar "B" (kadastra apzīmējums /numurs/) plānā, kas ir

sprieduma 1.pielikums.

2. /pers. A/ atsevišķā lietošanā noteikts:
   1. dzīvoklis Nr.2 ar kopējo platību 102 m^2, kas sastāv no gaiteņa (2.stāvs) ar platību 7 m^2, vannas istaba (2.stāvs) ar platību m^2, tualete (2.stāvs) ar platību 1,8 m^2, dzīvojamā istaba (2.stāvs) ar platību 19,8 m^2, virtuve (2.stāvs) ar platību 10,6 m^2, dzīvojamā istaba (2.stāvs) ar platību 13,1 m^2, dzīvojamā istaba (2.stāvs) ar platību m^2, pagraba kāpņu telpa (-1.stāvs) ar platību 13,3 m^2, gaitenis (-1.stāvs) ar platību 2,8 m^2, pagraba telpas (-1.stāvs) ar platību 14,7 m^2.
   2. zemes gabala daļa ar platību 648 m^2, kas apzīmēta ar "C" (kadastra apzīmējums /numurs/) plānā, kas ir sprieduma 1.pielikums.
3. /pers. B/ un /pers. A/ kopīgā lietošanā noteikts:
   1. koplietošanas telpas ar kopējo platību 22,8 m^2, kas sastāv no kāpņu telpas (1.stāvs) ar platību 9,4 m^2 un kāpņu telpas (2.stāvs) ar platību 13,4 m^2;
   2. zemes gabala daļa ar platību 139 m^2, kas apzīmēta ar "A" (kadastra apzīmējums /numurs/) plānā, kas ir sprieduma 1.pielikums.

Minētā kopīpašuma lietošanas kārtība nostiprināta Vidzemes priekšpilsētas tiesas Zemesgrāmatu nodaļas Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodalījumā /numurs/, kadastra numurs: /numurs/.

Atjaunotas /pers. B/ valdījuma tiesības uz koplietošanas telpām ar kopējo platību 22,8 m^2, telpu grupas kadastra apzīmējums /numurs 3/, kas sastāv no kāpņu telpas (1.stāvs) ar platību 9,4 m^2 un kāpņu telpas (2.stāvs) ar platību 13,4 m^2, kas atrodas /adrese/.

Pārējā daļā prasība un pretprasība noraidītas.

No atbildētājas par labu prasītājam piedzīti tiesas izdevumi – valsts nodeva 71,14 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 EUR. No prasītāja par labu atbildētājai piedzīta valsts nodeva 142,28 EUR.

Spriedums pamatots ar turpmāk norādīto.

Saskaņā ar Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumu Nr./numurs/, kadastra numurs /numurs/, prasītājam un atbildētājai katram pieder ½ domājamā daļa no nekustamā īpašuma /adrese/.

Starp pusēm pastāv strīds par minētā kopīpašuma lietošanas kārtības noteikšanu.

Atsaucoties uz Civillikuma 1067. un 1070.pantā, juridiskajā literatūrā un judikatūrā norādīto, tiesa atzinusi, ka starp pusēm nav strīda par faktu, ka prasītājs šobrīd lieto dzīvokli Nr.2 un šī dzīvokļa pagrabtelpas ar kopējo platību 102 m^2, savukārt, atbildētāja lieto dzīvokli Nr.1 un šī dzīvokļa pagrabtelpas ar kopējo platību 102,6 m^2 /adrese/.

Tiesa, ņemot vērā vēsturiski nodibināto dzīvokļu un pagrabtelpu lietošanas kārtību par kuru starp pusēm faktiski nav strīda, atzinusi, ka pastāv pamats, ievērojot Valsts zemes dienesta 2013.gada 11.septembra ēkas kadastrālās uzmērīšanas lietas datus par dzīvojamo ēku /adrese/, būves kadastra apzīmējums /numurs 5/, noteikt, ka /pers. B/ atsevišķā lietošanā ir: dzīvoklis Nr.1 ar kopējo platību 102,6 m^2, kas sastāv no gaiteņa (1.stāvs) ar platību 3,5 m^2, gaiteņa (1.stāvs) ar platību 7,2 m^2, virtuves (1.stāvs) ar platību 10,3 m^2, dzīvojamās istabas (1.stāvs) ar platību 13,2 m^2, vannas istaba (1.stāvs) ar platību 5,9 m^2, dzīvojamā istaba (1.stāvs) ar platību 18,7 m^2, dzīvojamā istaba (1.stāvs) ar platību 19,6 m^2, ieeja pagrabā (-1.stāvs) ar platību 2,9 m^2, pagrabs (-1.stāvs) ar platību 21,3 m^2.

Savukārt /pers. A/ atsevišķā lietošanā ir : dzīvoklis Nr.2 ar kopējo platību 102 m^2, kas sastāv no gaiteņa (2.stāvs) ar platību 7 m^2, vannas istaba (2.stāvs) ar platību 3,2 m^2, tualete (2.stāvs) ar platību 1,8 m^2, dzīvojamā istaba (2.stāvs) ar platību 19,8 m^2, virtuve (2.stāvs) ar platību 10,6 m^2, dzīvojamā istaba (2.stāvs) ar platību 13,1 m^2, dzīvojamā istaba (2.stāvs) ar platību 15,7 m^2, pagraba kāpņu telpa (-1.stāvs) ar platību 13,3 m^2, gaitenis (-1.stāvs) ar platību 2,8 m^2, pagraba telpas (-1.stāvs) ar platību 14,7 m^2.

Tiesa atzinusi, ka starp pusēm pastāv strīds par kāpņu telpas (1.stāvs) ar platību 9,4 m^2 un kāpņu telpas (2.stāvs) ar platību 11,3 m^2 lietošanas kārtību, ko atbilstoši lietas materiāliem un pušu paskaidrojumiem šobrīd lieto prasītājs.

No Valsts zemes dienesta 2013.gada 11.septembra ēkas kadastrālās uzmērīšanas lietas datiem par dzīvojamo ēku /adrese/, redzams, ka minētās kāpņu telpas ir koplietošanas iekštelpas.

No lietas materiālos esošā Rīgas pilsētas Oktobra rajona Tautas tiesas 1979.gada 20.augusta lēmuma lietā /pers. D/ prasībā pret /pers. E/ par dzīvojamās mājas izmantošanas kārtību un /pers. E/ pretprasībā pret /pers. D/ par dzīvojamās telpas izmantošanas kārtību izriet, ka 1979.gadā tiesa jau risinājusi strīdu par dzīvojamās mājas /adrese/, lietošanas kārtības noteikšanu, nosakot, ka kāpņu telpa ir atstājama abu īpašnieku kopīgajā lietošanā.

No lietas materiālos esošā 1982.gada 4.janvāra dāvinājuma līguma starp /pers. F/ un /pers. A/ redzams, ka /pers. F/ uzdāvinājis /pers. A/ ½ domājamo daļu no dzīvojamās mājas, kas atrodas /adrese/.

No minētā līguma 5.punkta tiesa konstatējusi, ka kāpņu telpa ir palikusi koplietošanā.

Ņemot vērā dzīvojamās mājas kāpņu telpas funkcionālo nozīmi – koplietošanas iekštelpa, kā arī iepriekš noteikto dzīvojamās mājas lietošanas kārtību, tiesa atzinusi, ka nav pamata nodot minētās telpas vienas puses atsevišķā lietošanā. Tādējādi abu pušu kopīgā lietošanā, ievērojot Valsts zemes dienesta 2013.gada 11.septembra ēkas kadastrālās uzmērīšanas lietas datus par dzīvojamo ēku /adrese/, tiek noteiktas koplietošanas telpas ar kopējo platību 22,8 m^2, kas sastāv no kāpņu telpas (1.stāvs) ar platību 9,4 m^2 un kāpņu telpas (2.stāvs) ar platību 13,4 m^2.

Apstāklis, ka prasītājs veicis kāpņu telpu uzlabošanu par saviem līdzekļiem, tiesas ieskatā, nepiešķir viņam lielākas tiesības uz kāpņu telpu kā kopīpašuma daļu.

Tiesa tāpat norādījusi: lai izslēgtu iespēju, ka atbildētāja vai kādas trešās personas varētu iekļūt prasītāja dzīvoklī caur kāpņu telpu, prasītājam kā kārtīgam saimniekam jāslēdz sava dzīvokļa durvis.

Prasītājs lūdzis noteikt, ka zemes gabala daļa ar platību 648 m^2, kas apzīmēta ar "C" (kadastra apzīmējums /numurs/) plānā tiek piešķirta lietošanā prasītājam, zemes gabala daļa ar platību 648 m^2, kas apzīmēta ar "B" (kadastra apzīmējums /numurs/) plānā tiek piešķirta lietošanā atbildētājai, savukārt zemes gabala daļa ar platību 139 m^2, kas apzīmēta ar "A" (kadastra apzīmējums /numurs/) plānā tiek piešķirta kopīgā lietošanā.

Tiesa atzinusi, ka abas puses savos paskaidrojumos norādījušas, ka minētā zemesgabala lietošanas kārtība nodibinājusies vēsturiski. Atbildētāja savos rakstveida paskaidrojumos iebildusi pret minēto zemesgabala lietošanas kārtību, bet nav piedāvājusi citu alternatīvu zemesgabala lietošanas kārtību.

Ņemot vērā vēsturisko zemesgabala lietošanas kārtību, alternatīvas zemesgabala lietošanas kārtības neesamības, izvērtējot pušu paskaidrojumus, zemesgabala plānu un citus lietā esošus materiālus, tiesa atzinusi, ka /pers. B/ atsevišķā lietošanā tiek noteikta zemes gabala daļa ar platību 648 m^2, kas apzīmēta ar "B" (kadastra apzīmējums /numurs/) plānā, kas ir sprieduma 1.pielikums, /pers. A/ atsevišķā lietošanā tiek noteikta zemes gabala daļa ar platību 648 m^2, kas apzīmēta ar "C" (kadastra apzīmējums /numurs/) plānā, kas ir sprieduma 1.pielikums, savukārt /pers. B/ un /pers. A/ kopīgā lietošanā tiek noteikta zemes gabala daļa ar platību 139 m^2, kas apzīmēta ar "A" (kadastra apzīmējums /numurs/) plānā, kas ir sprieduma 1.pielikums.

Tiesa tāpat atzinusi, ka iepriekš norādītā kopīpašuma lietošanas kārtība ir nostiprināma Vidzemes priekšpilsētas tiesas Zemesgrāmatu nodaļas Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodalījumā Nr./numurs/, kadastra numurs: /numurs/.

Citējot Civillikuma 921.pantu un ņemot vērā ar tiesas spriedumu jau noteiktās koplietošanas telpas, kas ir pušu kopīgā lietošanā, kā arī to, ka aktuālie Valsts zemes dienesta 2013.gada 11.septembra ēkas kadastrālās uzmērīšanas lietas dati par dzīvojamo ēku /adrese/, nesatur ziņas par dzīvojamās mājas telpu grupas – jumta bēniņu telpas esamību un to platību, tiesa atzinusi, ka nav pamata apmierināt atbildētājas prasību daļā par valdījuma tiesību atjaunošanu uz dzīvojamās mājas jumta bēniņu telpām.

Ievērojot norādīto, tiesa secinājusi, ka prasība un pretprasība ir pamatotas daļēji.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.pantu no atbildētājas par labu prasītājam piedzīta valsts nodeva EUR 71,14 un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 EUR, bet no prasītāja par labu atbildētājai – valsts nodeva 142,28 EUR.

Apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 6.septembra spriedumu iesniedzis /pers. A/, pārsūdzot to daļā, ar kuru noraidīta viņa prasība par kopīpašuma lietošanas kārtības noteikšanu, nenododot prasītāja lietošanā Nr.1 kāpņu telpu (koplietošanas iekštelpu) ar platību 9,4 m^2 un Nr.2 kāpņu telpu (koplietošanas iekštelpu) otrajā stāvā ar platību 13,4 m^2.

Apelācijas sūdzībā sprieduma nepareizībai norādīti šādi argumenti.

Tiesas spriedums pamatots ar Rīgas pilsētas Oktobra rajona Tautas tiesas 1979.gada 20.augusta lēmumu. Lai gan tajā skatīts strīds par līdzīgu jautājumu, neviens no šīs lietas dalībniekiem nav konkrētās civillietas dalībnieks, ar lēmumu noteiktā lietošanas kārtība nav ierakstīta kopīpašuma zemesgrāmatā un līdz ar to lēmums nav radījis nekādas saistošas sekas attiecībā uz trešajām personām.

Tātad iepriekš minētais lēmums nevar būt par pamatu tiesas spriedumam šajā lietā.

Turklāt šajā lēmumā tiesa kāpņu telpu, kura ved uz dzīvojamās mājas jumta bēniņu telpu, un jumta bēniņu telpu atstājusi abu kopīpašnieku kopīgā lietošanā, lai tie varētu šīs telpas izmantot saimnieciskām vajadzībām. Bēniņu telpas esamība noteica saimniecisko vajadzību pirmā stāva dzīvokļa īpašniekiem izmantot kāpņu telpu.

Tiesa spriedumā nav konstatējusi bēniņu telpas esamību kopīpašumā, līdz ar ko saimnieciskā vajadzība telpu izmantošanai ir zudusi.

Kopš 1981.gada, kad prasītājs sācis lietot dzīvokli Nr.2, starp prasītāju un atbildētājas tēvu /pers. E/ nodibināta cita kopīpašuma lietošanas kārtībā, proti, kāpņu telpas, kuras ved uz prasītāja dzīvokli, lieto prasītāja ģimene. Šo kārtību turpinājusi ievērot arī atbildētāja.

Līdz ar to atzīstams, ka ir mainījušies faktiskie apstākļi un nav pamata atjaunot tādu vēsturisko kopīpašuma lietošanas kārtību, kura nav pastāvējusi jau 34 gadus.

Tiesa, nosakot, ka kāpņu telpas ir atstājamas koplietošanā, nav vērtējusi šo telpu izmantošanas mērķi un saimniecisko nozīmi un to, vai ir pamatoti un funkcionāli atstāt kāpņu telpu, kas ved uz prasītāja dzīvokli, koplietošanā abām pusēm, tai pat laikā atstājot atbildētājas priekšnamu viņas personīgā lietošanā.

Kāpņu telpas funkcionāli un neatdalāmi pieder pie dzīvokļa Nr.2, jo ved uz šo dzīvokli un pagraba telpām. Tā kā dzīvoklis Nr.2 un pagrabs noteikts prasītāja atsevišķā lietošanā, ir pamatoti noteikt viņa atsevišķā lietošanā arī minētās kāpņu telpas.

Apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 6.septembra spriedumu iesniegusi arī /pers. B/, pārsūdzot to daļā, ar kuru noraidīta atbildētājas pretprasība par dzīvojamās mājas bēniņu telpu kopīgas lietošanas noteikšanu un atbildētājas valdījuma tiesību atjaunošanu uz šīm telpām.

Apelācijas sūdzībā sprieduma nepareizībai norādīti šādi argumenti.

Šobrīd dzīvojamās mājas jumta bēniņu telpa nav izbūvēta un tāpēc tā inventarizācijas lietā nav norādīta.

Civillikuma Lietu tiesību daļā nav noteikts, ka par civiltiesiskās apgrozības objektu var būt tikai lieta, kas ir inventarizēta. Būtisks ir apstāklis, vai lieta pastāv vai nepastāv. Konkrētajā gadījumā atbildētāja ir pierādījusi dzīvojamās mājas jumta bēniņu telpas esamību.

Bēniņu telpa pilda saimniecisko funkciju un ēkas inženiertehniskās infrastruktūras funkcionālo nozīmi, līdz ar to ir civiltiesiskās apgrozības objekts attiecībā uz kuru tiesa var taisīt spriedumu.

Apelācijas instances tiesas sēdēs 2017.gada 6. un 25.septembrī prasītāja /pers. A/ pilnvarotie pārstāvji zvērināts advokāts Mihails Šadurs un /pers. G/ apelācijas sūdzību un prasību uzturēja saskaņā ar tajās norādītajiem argumentiem. Pretprasību neatzina. Norādīja, ka nav saprotams, kur atbildētāja no prasītāja kāpņu telpas vēlas nokļūt. Apelācijas instances tiesas sēdē nopratinātais liecinieks, kuru prasītājs cita starpā nepazīst, sniedzis apzināti nepatiesu liecību. Prasītājs dzīvojamā mājā esošo dūmvadu neizmanto un no viņa lietošanā esošās kāpņu telpas nav iespējams nokļūt uz jumta bēniņiem.

Atbildētājas/pers. B/ pilnvarotais pārstāvis /pers. H/ apelācijas sūdzību un pretprasību uzturēja saskaņā ar tajās norādītajiem argumentiem. Prasību neatzina. Papildus paskaidroja, ka atbildētāja izmanto dzīvojamās mājas dūmvadu, jo dzīvoklī ir centrālā malkas apkure. Atbildētāja vēlas piekļūt bēniņu telpām, lai varētu piekļūt apkures komunikācijām, veikt dūmvadu tīrīšanu, un īstenot īpašuma tiesības – būt informētai par to, kas notiek viņas īpašumā, tostarp koplietošanas telpās.

M o t ī v u d a ļ a

Noklausījusies pušu pārstāvju paskaidrojumus tiesas sēdē un novērtējusi tos kopsakarā ar lietas materiāliem, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka /pers. A/ apelācijas sūdzība nav pamatota, bet /pers. B/ apelācijas sūdzība ir daļēji pamatota.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Ar apelācijas sūdzībām puses ir apstrīdējušas pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru noraidīta /pers. A/ prasība un daļēji apmierināta /pers. B/ pretprasība, nododot /pers. B/ un /pers. A/ kopīgā lietošanā koplietošanas telpas ar kopējo platību 22,8 m^2, kas sastāv no kāpņu telpas (1.stāvs) ar platību 9,4 m^2 un kāpņu telpas (2.stāvs) ar platību 13,4 m^2, un noraidīta /pers. B/ pretprasība par bēniņu telpu nodošanu kopīgā lietošanā un /pers. B/ valdījuma tiesību atjaunošanu uz tām. Secīgi, minētie jautājumi ir apelācijas instances izskatīšanas priekšmets.

Pārējā daļā Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 6.septembra spriedums nav pārsūdzēts, līdz ar ko tas atbilstoši Civilprocesa likuma 203.panta noteikumiem ir stājies likumīgā spēkā.

Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa noteic: ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Pārbaudījusi un novērtējusi lietas materiālus, pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu un apelācijas sūdzību saturu, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas konstatētie faktiskie un tiesiskie apstākļi, uz tiem balstītie secinājumi jautājumā par koplietošanas telpu 22,8 m^2 platībā, kas sastāv no kāpņu telpas (1.stāvs) ar platību 9,4 m^2 un kāpņu telpas (2.stāvs) ar platību 13,4 m^2, nodošanu kopīgā pušu lietošanā ir pareizi, un

spriedumā ietvertais pamatojums šajā daļā ir pilnībā pietiekams.

Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa lietā uz minēto jautājumu attiecināmos pierādījumus ir izvērtējusi vispusīgi un pilnīgi atbilstoši Civilprocesa likuma 193.panta piektajai daļai, līdz ar to saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma argumentācijai, kas attiecas uz koplietošanas telpu 22,8 m^2 platībā, kas sastāv no kāpņu telpas (1.stāvs) ar platību 9,4 m^2 un kāpņu telpas (2.stāvs) ar platību 13,4 m^2, nodošanu kopīgā pušu lietošanā, un atkārtoti tos pašus apsvērumus nenorāda.

Civillikuma 1070.panta pirmā daļa noteic, kad iespējams noteikt kopīpašumā esošas lietas dalītu lietošanu: kopējās lietas dalīta lietošana pielaižama tikai tad, kad šo lietu var dalīt, bet arī šajā gadījumā lietošana samērojama ar atsevišķo daļu lielumu.

No minētā izriet, ka par pamatu lietošanā piešķiramajai platībai ir jāņem kopīpašuma domājamo daļu apjoms. Tomēr, kā atzīsts juridiskajā literatūrā, nosakot lietas dalītu lietošanu, jāņem vērā ne tikai katra kopīpašnieka valdījumā un lietošanā nodotās daļas platības atbilstība viņam piederošās domājamās daļas lielumam, bet arī kopējās lietas vai attiecīgās daļas raksturs, izmantošanas mērķis un saimnieciskā nozīme (*sk. Grūtups A., Kalniņš E., Civillikuma komentāri, 2002, TNA, Rīga, 262.lpp.*).

Šāds viedoklis izteikts arī judikatūrā – "Nevar matemātiski saskaitīt telpu kopējo platību un to samērot ar kopīpašnieku domājamām daļām. Veicot kopīpašuma dalītas lietošanas noteikšanu, ir jāievēro arī telpu saimnieciskā nozīme un to izmantošanas mērķis." (*sk. Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 1999.gada 16.novembra spriedumu lietā Nr.SKC-654*).

/pers. A/ apelācijas sūdzībā nepamatoti norādīts, ka ir zudusi saimnieciskā vajadzība strīdus kāpņu telpas izmantošanai. Apelācijas instances tiesa uzskata, ka lietā esošo pierādījumu kopums liecina par pretējo. Proti, kāpņu telpas kopīga lietošana ir ne tikai saimnieciska vajadzība, bet gan objektīva nepieciešamība, un tā ir tieši saistīta ar bēniņu telpu, kas, savukārt, nodrošina piekļuvi mājas dūmvadiem.

Kā izriet no /pers. B/ apelācijas sūdzības un viņas pārstāvja paskaidrojumiem apelācijas instances tiesas sēdēs, /pers. B/ atsevišķā lietošanā esošajās telpās ir malkas, tātad – cietā kurināmā apkure. Secīgi, atbildētājai apkures nodrošināšanai izmanto dzīvojamās mājas dūmvadus. Prasītājs šo faktu nav apstrīdējis.

Par nepamatotiem tiesas kolēģija atzīst /pers. A/ pārstāvju iebildumus, ka lietā nav pierādījumu bēniņu telpu esamībai un faktam, ka šajās telpās iespējams iekļūt tieši no kāpņu telpas, kas nodrošina piekļuvi /pers. A/ atsevišķā lietošanā nodotajām dzīvojām telpām mājas 2.stāvā.

Faktu par bēniņu telpu esamību un piekļuvi tām tieši no minētās kāpņu telpas kopsakarā apstiprina lietā iesniegtais Rīgas pilsētas Oktobra rajona Tautas tiesas 1979.gada 20.augusta lēmums lietā /pers. D/ prasībā pret /pers. E/ par dzīvojamās mājas izmantošanas kārtību un /pers. E/ pretprasībā pret /pers. D/ par dzīvojamās telpas izmantošanas kārtību (lietas 1.sējuma 130.-132.lapa), no kura izriet, ka dzīvojamā mājā /adrese/ ir bēniņu telpas, uz kurām ved kāpnes, kas šobrīd nodrošina piekļuvi /pers. A/ atsevišķā lietošanā nodotajām dzīvojām telpām mājas 2.stāvā, kā arī 1982.gada 4.janvāra dāvinājuma līgums starp /pers. F/ un /pers. A/, no kura izriet, ka strīdus dzīvojamajā mājā koplietošanā paliek kāpņu telpa dzīvojamās mājas pirmajā stāvā, kas ved uz dzīvojamās mājas 2.stāvu, kā arī bēniņu telpa.

Tāpat minēto faktu papildus pierāda arī apelācijas instances tiesas sēdē nopratinātā liecinieka /pers. I/ liecības, kurš liecināja, ka bijis dūmvadu tīrītājs un, pildot darba pienākumus, aptuveni 40 gadus ir tīrījis dūmvadus arī dzīvojamā mājā /adrese/. Pēdējo reizi tur bijis aptuveni pirms trim gadiem. Parasti tīrīt dūmvadu viņu izsaucis 2.stāva īpašnieks. Dūmvadiem varējis piekļūt no kāpņu telpas, kas no pirmā stāva ved uz otro. Tur bijusi lūka, un no tās pa dēli varējis iekļūt bēniņos.

Tiesas kolēģijai nav pamata neticēt liecinieka liecībām, kas loģiski un secīgi apstiprina no iepriekš minētajiem rakstveida pierādījumiem un /pers. B/ pārstāvja paskaidrojumiem par jumta bēniņu telpu esamību un piekļuvi tām izrietošus apstākļus.

Prasītājas pārstāves iebildumi, ka liecinieks tiesai apzināti melo, tiesas kolēģijas ieskatā, ir atzīstami par nepamatotiem, jo prasītājas pārstāve nekādu pamatojumu šiem iebildumiem nav norādījusi, un lietā nav tādu ziņu, no kurām būtu secināms, ka /pers. I/ būtu subjektīva interese liecināt par labu atbildētājai.

Turklāt papildus par bēniņu telpu esamību un iespēju piekļūt tām liecina arī atbildētājas pārstāvja iesniegtie fotoattēli (lietas 2.sējuma 6.-41.lapa) kopsakarā ar dzīvojamās mājas šķērsgriezuma shematiskajiem attēliem un izkopējumiem no tehniskā projekta, kā arī viņa paskaidrojumiem apelācijas instances tiesas sēdē, ka iekļūšana bēniņos, lai izgatavotu fotoattēlus, bijusi iespējama tikai izmantojot auto pacēlāju ar grozu, jo prasītājs šajā kāpņu telpā atbildētāju neielaiž.

Tiesas kolēģija uzskata, ka vispārzināms ir fakts, ka dūmvadi ir jātīra, lai nodrošinātu dūmvada, apkures iekārtas un ierīces drošu ekspluatāciju un nepieļautu sodrēju degšanu dūmvadā, un tādējādi nodrošinātu elementāru ugunsdrošības noteikumu ievērošanu. Minētais izriet arī no Ministru kabineta 2016.gada 19.aprīļa Ugunsdrošības noteikumu Nr.238 prasībām. Šo noteikumu 68. un 69.punkts noteic dūmvadu tīrīšanas termiņus atkarībā no apkures ierīces veida.

Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pusēm piederošās dzīvojamās mājas bēniņu telpas un koplietošanas iekštelpas ar kopējo platību 22,8 m^2, kas sastāv no kāpņu telpas (1.stāvs) ar platību 9,4 m^2 un kāpņu telpas (2.stāvs) ar platību 13,4 m^2, ir nododamas abu kopīpašnieku kopīgā lietošanā, jo atbildība par ugunsdrošības noteikumu ievērošanu nekustamajā īpašumā gulstas vienlīdz uz abiem kopīpašniekiem.

Pie tam tiesas kolēģija nevar piekrist prasītāja pārstāvja viedoklim, ka atbildētājai jādomā par alternatīvu piekļuvi dūmvadam. Tiesas kolēģija ieskatā, organizēt dūmvada tīrīšanu vai, nepieciešamības gadījumā, arī labošanu, izmantojot auto pacēlāju ar grozu, lai piekļūtu skurstenim no jumta un tālāk iekļūtu mājas bēniņos, ir nesamērīgs atbildētājas kopīpašuma tiesību ierobežojums, kam nav objektīva attaisnojuma.

Arī apstāklis, ka kadastrālās uzmērīšanas lietā nav tehnisko datu par telpu grupu - bēniņi, nevar būt par pamatu prasības par bēniņu telpu lietošanas kārtības noteikšanu noraidīšanai. Pirmkārt, ar lietā esošajiem pierādījumiem ir apstiprinājies, ka dzīvojamā mājā /adrese/, ir bēniņi, t.i., neapdzīvojama telpa starp jumta norobežojošajām konstrukcijām, ārsienām un augšējā stāva pārsegumu, un par to lietošanu starp pusēm ir strīds. Otrkārt, saskaņā ar Ministru kabineta 2012.gada 10.janvāra noteikumiem Nr.48 "Būvju kadastrālās uzmērīšanas noteikumi" ēkas bēniņus kadastrāli neuzmēra (6.3.punkts).

Līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija secina, ka prasītāja prasība par koplietošanas iekštelpu ar kopējo platību 22,8 m^2, kas sastāv no kāpņu telpas (1.stāvs) ar platību 9,4 m^2 un kāpņu telpas (2.stāvs) ar platību 13,4 m^2, dalītu lietošanu nav pamatota un ir noraidāma, bet atbildētājas pretprasība par minēto telpu un bēniņu telpu nodošanu kopīgā lietošanā kā pamatota ir apmierināma.

Analogi pirmās instances tiesai, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka ar spriedumu noteiktā lietošanas kārtība ir ierakstāma pusēm piederošā nekustamā īpašuma attiecīgajā zemesgrāmatu nodalījumā.

Vienlaicīgi par noraidāmu tiesas kolēģija atzīst atbildētājas pretprasību daļā par valdījuma atjaunošanu.

Civillikuma 876.pants noteic, ka lietas valdījums ir īpašuma tiesībai atbilstoša faktiska vara par lietu (..). Savukārt, Civillikuma 920.pantā noteikts, ka lietas vai tiesības valdījumu atņem, izstumjot no tā valdītāju ar vardarbību, bet 921.pantā – ka lietas vai tiesības valdījumu, kas atņemts ar varu jeb valdītāju izstumjot, tiesa nekavējoties atjauno, tiklīdz cietušais pierāda, ka viņam tāds valdījums bijis un viņš no tā izstumts.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka šādi apstākļi izskatāmajā lietā nav konstatējami, līdz ar ko minētās normas piemērošanai konkrētajā gadījumā nav

pamata. Atbildētājai, kas ir strīdus nekustamā īpašuma kopīpašniece, saskaņā ar Civillikuma 1067., 1068. un 927.pantu ir kopīpašuma tiesība par lietu, t.i., tiesība valdīt un lietot to, iegūt no tās visus iespējamos labumus, ar to rīkoties (..) samērīgi ar viņas daļu. Pušu savstarpējās nesaskaņas par kopīpašuma lietošanas kārtību ir šīs lietas izskatīšanas priekšmets, un ar šo spriedumu tiek noteikta kopīga bēniņu telpu un koplietošanas iekštelpu ar kopējo platību 22,8 m^2, kas sastāv no kāpņu telpas (1.stāvs) ar platību 9,4 m^2 un kāpņu telpas (2.stāvs) ar platību 13,4 m^2, lietošana. Spriedumam stājoties likumīgā spēkā, saskaņā ar Civilprocesa likuma 434.panta trešo daļu un 203.panta piekto daļu tas ir obligāts un izpildāms visā valsts teritorijā, bet jautājums par sprieduma nepildīšanu ir risināms Civilprocesa likuma E daļā noteiktajā kārtībā.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa ir kļūdījusies lietas faktisko apstākļu novērtējumā, kas attiecas uz dzīvojamās mājas bēniņu telpām, un tas bijis par pamata kļūdaina sprieduma taisīšanai attiecīgajā pretprasības daļā. /pers. A/ apelācijas sūdzībā norādītie argumenti apstiprinājumu nav guvuši. /pers. B/ apelācijas sūdzības argumenti ir daļēji apstiprinājušies.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa noteic, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.

Tiesas kolēģija atzīst, ka gan ar pirmās instances tiesas spriedumu daļā, kas stājusies likumīgā spēkā, gan ar šo apelācijas instances tiesas spriedumu ir daļēji apmierināta gan /pers. A/ prasība, gan /pers. B/ pretprasība. Līdz ar to apelācijas instances tiesa uzskata par taisnīgu, ka konkrētajā gadījumā katras puses samaksātie tiesas izdevumi savstarpēji netiek atlīdzināti.

Savukārt ievērojot Civilprocesa likuma 42.panta jēgu un būtību un faktu, ka prasība un pretprasība ir apmierinātas daļēji, tiesas kolēģija atzīst, ka ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu pusēm jāuzņemas vienādās daļās.

Atbilstoši Tiesu informācijas sistēmas pavēstu uzziņai un pasta iestāžu noteiktajiem tarifiem kopējie izdevumi par tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu pirmās un apelācijas instances tiesā šajā lietā ir 16,62 EUR. Tātad katrai no pusēm izdevumi jāapmaksā 8,31 EUR apmērā (16,62 / 2 = 8,31).

No lietas materiāliem redzams, ka prasītājs pie prasības pieteikuma iesniegšanas tiesā minētos izdevumus apmaksājis 4,70 EUR apmērā (lietas 1.sējuma 1.a lapa), līdz ar to nesamaksātā daļa ir 3,61 EUR (8,31 – 4,70 = 3,61), un tā valsts ienākumos no /pers. A/ piedzenama ar šo spriedumu.

Lietā nav ziņu, ka /pers. B/ ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus jebkādā apmērā šajā lietā jau būtu apmaksājusi, tādēļ no viņas ar šo spriedumu piedzenamā izdevumu daļa ir 8,31 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}pantu nosakāms termiņš sprieduma daļā par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei – desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 204.^{1} un 432.pantu Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

daļēji apmierināt /pers. B/ pretprasību par kopīpašuma lietošanas kārtības noteikšanu.

Noteikt, ka nekustamajā īpašumā /adrese/ /pers. B/, personas kods /personas kods/, un /pers. A/, personas kods /personas kods/, kopīgā lietošanā tiek nodotas dzīvojamās mājas bēniņu telpas un koplietošanas iekštelpas ar kopējo platību 22,8 m^2, kas sastāv no kāpņu telpas (1.stāvs) ar platību 9,4 m^2 un kāpņu telpas (2.stāvs) ar platību 13,4 m^2.

Nostiprināt minēto kopīpašuma lietošanas kārtību Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas Zemesgrāmatu nodaļas Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodalījumā /numurs/, kadastra numurs /numurs/.

Noraidīt /pers. A/ prasību par koplietošanas iekštelpu (kāpņu telpu) nodošanu atsevišķā lietošanā un /pers. B/ pretprasību daļā par valdījuma atjaunošanu.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,61 EUR (trīs *euro*, 61 centu).

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 8,31 EUR (astoņus *euro*, 31 centu).

Noteikt, ka maksājuma dokumenti par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksu valsts ienākumos tiem paredzētajā kontā sprieduma labprātīgas izpildes gadījumā nekavējoties iesniedzami Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā.

Noteikt termiņu sprieduma daļā par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei – desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā 30 dienu laikā no pilna sprieduma sagatavošanas dienas.

Pilns spriedums sagatavots 2017.gada 16.oktobrī.

Tiesnese A.Veita

Tiesnese I.Celmiņa

Tiesnesis N.Riņķis